

N:o 64.

Ank. till Riksd. kansli den 1 maj 1905, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om inskränkning i rätten att erhålla ägostyckning, dels ock tvenne i anledning af samma proposition väckta motioner.

Genom proposition, n:o 81, af den 6 nästlidne mars, hvilken af båda kamrarne blifvit till lagutskottet hänvisad, har Kungl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagda, i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, föreslagit Riksdagen att antaga följande förslag till

L a g

om inskränkning i rätten att erhålla ägostyckning.

Häri genom förordnas som följer:

I Gäfleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län må ej ägostyckning ske eller förordnande för landtmätare att verkställa ägostyckning meddelas, utan att Konungens befallningshafvande gifvit tillstånd till ägostyckningen.

Vill någon erhålla sådant tillstånd, ingifve till Konungens befallningshafvande uppgift om sättet för den tillämnade styckningens verkställande. Ej må tillstånd lämnas, med mindre hvarje lott, som komme att erhålla

inägor, skulle med hänsyn såväl till dessa ägors omfattning som ock till den myckenhet husbehofsskog, odlings- och mulbetesmark, som blefve lotten tilldelad, varda tjänlig för själfständigt jordbruk, eller ock ägostyckningen erfordras för bildande af bostadslägenhet eller för industriell anläggning eller för annat dylikt ändamål.

Öfver Konungens befallningshafvandes beslut i ärende, hvarom nu är sagdt, må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

Denna lag träder genast i kraft och gäller till den 1 januari 1910. Den äger tillämpning jämväl i afseende å ägostyckning, som före lagens ikraftträdande blifvit sökt, men ännu icke fastställd; dock att, där ansökning om förordnande för landtmätare att verkställa ägostyckning inkommit till Konungens befallningshafvande före den 1 januari 1905, eller afhandling, på grund hvaraf ägostyckning sökes, är upprättad före nyssnämnda dag, denna lag i afseende å sådan ägostyckning ej skall tillämpas.

I sammanhang med denna proposition har utskottet till behandling förehåft tvenne motioner, åsyftande tillägg till eller ändring i det af Kungl. Maj:t framlagda förslag till lag om inskränkning i rätten att erhålla ägostyckning.

I den ena af dessa, väckt inom Första Kammaren under n:o 39, anför herr *Lindman*:

»Uti nådig proposition n:o 81 till innevarande års Riksdag har Kungl. Maj:t afgifvit förslag till inskränkning i rätten att erhålla ägostyckning i de fem norrländska länen att gälla till den 1 januari 1910.

Då en dylik lags antagande är af största betydelse för Norrland, anser jag det vara af stor vikt, att densamma antages, men har jag emot densamma några erinringar att göra, hvilka jag härmed beder få anföra.

Enligt förslaget skulle ägostyckning tillåtas, därest Konungens befallningshafvande därtill lämnade sitt bifall, hvilket tillstånd åter skulle vara beroende på att de styckade lotterna skulle vara på ett visst sätt beskaffade.

Emellertid torde utan olägenhet kunna helt och hållet förbjudas alla de ägostyckningar, som göras å en fastighet, hvilken tillhör en och samma ägare och där således ägostyckningen ej står i sammanhang med ett köpeafval. Visserligen kan häremot invändas, att Konungens befallningshafvandes bifall erfordras, men då ett provisoriskt aflysande af den nu gällande lagens bestämmelser endast göres i afvaktan på en definitiv lags antagande och

då följaktligen de ägostyckningar, som under mellantiden verkställas, ej kunna antagas komma att ske efter de noggrant utarbetade bestämmelser, som torde blifva föreskrifna i denna slutliga lag, finnes allt skäl att inskränka den mest möjligt, och då synas alla de ägostyckningar, som ej ske i sammanhang med en verklig försäljning, utan någon som helst skada kunna helt och hållet förbjudas.

Då det vidare är af största vikt, att de grunder, enligt hvilka ägostyckning skall ske under den tid lagen skall tillämpas, blifva likformiga, anser jag, att Kungl. Maj:t skall utfärda föreskrift härutinnan för Konungens befallningshafvande.

Slutligen håller jag före, att man från fordran, att hvarje lott, som kommer att erhålla inägor, skall vara tjänlig för själfständigt jordbruk, måste undantaga dem, hvarå finnas mindre betydande inägor. Det inträffar nämligen vid ägostyckning af å ena sidan ett hemmans hufvudsakliga inägor jämte adpertinenser af husbehofsskog, odlings- och mulbetesmark samt å andra sidan hufvudsakligen skogsmark, att å den sistnämnda lotten kan finnas en inäga af mindre betydelse, i hvilket fall det blott skulle vara till skada, om ägostyckning ej finge ske.

Beträffande tiden för lagens ikraftträdande har jag endast den erinran att göra, att den ej heller bör tillämpas å sådana ägostyckningar, hvilka grunda sig på afhandlingar om försäljning, upprättade under tiden från 1 januari 1905 till kort efter det Kungl. Maj:ts proposition för Riksdagen framlagts. För fastigheter, försålda enligt nu gällande lags bestämmelser under denna tid, skulle annars lagfart aldrig kunna erhållas, därest de ej till alla delar uppfyllde de fordringar, som kunna komma att föreskrivas.

Jag får alltså föreslå, att Riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

L a g

om inskränkning i rätten att erhålla ägostyckning.

Härigenom förordnas som följer:

I Gäfleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län må ej ägostyckning ske eller förordnande för landtmätare att verkställa ägostyckning meddelas *i annat fall, än som omförmäles i 3 § af lagen om hemmansklyfning, ägostyckning och jordafsöndring den 27*

juni 1896, samt ej utan att Konungens befallningshafvande gifvit tillstånd till ägostyckningen.

Vill någon erhålla sådant tillstånd, ingifve till Konungens befallningshafvande uppgift om sättet för den tillämnade styckningens verkställande. Ej må tillstånd lämnas, med mindre hvarje lott, som komme att erhålla inägor, skulle med hänsyn såväl till dessa ägors omfattning som ock till den myckenhet husbehofsskog, odlings- och mulbetesmark, som blefve lotten tilldelad, varda tjänlig för själfständigt jordbruk, eller ock ägostyckningen erfordras för bildande af bostadslägenhet eller för industriell anläggning eller för annat dylikt ändamål; dock att oberoende af sådant villkor må afstyckas slottermyr eller kärräng, som i anseende till läge eller beskaffenhet är af mindre värde.

Öfver Konungens befallningshafvandes beslut i ärende, hvarom nu är sagdt, må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgadt.

Närmare föreskrifter angående den pröfning, hvilken efter hvad ofvan sagts ankommer på Konungens befallningshafvande, meddelas af Konungen.

Denna lag träder genast i kraft och gäller till den 1 januari 1910. Den äger tillämpning jämväl i afseende på ägostyckning, som före lagens ikraftträdande blifvit sökt, men ännu icke är fastställd; dock att, där ansökning om förordnande för landtmätare att verkställa ägostyckning inkommit till Konungens befallningshafvande före den 1 januari 1905, eller afhandling, på grund hvaraf ägostyckning sökes, är upprättad före den 15 mars 1905, denna lag i afseende å sådan ägostyckning ej skall tillämpas.»

Den andra motionen, väckt inom Andra Kammaren under n:o 251 af herrar C. A. Lindhagen, J. Bromée i Billsta, A. Wiklund och G. Kronlund, är af följande lydelse:

»Kungl. Maj:ts proposition n:o 81 med förslag till lag om inskränkning i rätten att erhålla ägostyckning föranleder undertecknade, som varit ledamöter i norrlandskommittén, till följande erinringar.

Norrlandskommittén har i sitt förslag till ny ägostyckningslag för Norrland utgått ifrån den uppfattningen, att från de hemman, som kommit i industriens ägo, bör man söka att till den jordbrukande befolkningen återbörda i första rummet den redan odlade jorden eller den s. k. inägojorden. För att ett någorlunda själfständigt jordbruk skall kunna på denna mark komma till stånd, har det ansetts, att en utbrytning af denna del af hemmanet måste åtföljas af husbehofsskog, betesrätt på hem-

manets öfriga skog samt den odlingsmark, som lämpligen kan förenas med denna jordbrukslott. Äfven med en sådan anordning blifva visserligen jordbrukets utvecklingsmöjligheter afklippa eller synnerligen snävt tillskurna. Men det är ju i alla fall bättre något än intet.

För att en lagstiftning i ofvannämnda riktning ej skulle i en del fall kringgås genom att man, när fråga vore om försäljning, medelst jordafsöndring utbröte allenast inägojorden eller en del där af, har tillika af kommittén föreslagits, att till det nu gällande förbudet att afsöndra mer än $\frac{1}{5}$ af ett hemmans ägovälde skall, såvidt gäller de sex nordligaste länen, tilläggas en föreskrift, att i hvad sålunda får afsöndras ej må ingå mera än $\frac{1}{5}$ af hemmanets hela åkerareal eller af dess sammanlagda ägovidd i tomt, åker och äng. Visserligen har det visat sig, att jämväl vid försäljning af inägojord ägostyckning nästan uteslutande användes för områdets utbrytning. Det anses vara ett lättare och tryggare förfarande. Och både säljare och köpare önska helst, att en del hemmanets mantal fördelas på de olika hemmanslotterna. Men då ett tillitande af jordafsöndring i en del fall icke vore utesluten, har kommittén ansett sig böra göra ofvannämnda förslag om tillägg till stadgandena om jordafsöndring.

Man har nu invänt, att genom dessa förslag skulle uppstå hinder för bildandet af s. k. egna hem i den tvåfaldiga bemärkelse detta begrepp erhållit genom kungl. kungörelsen angående allmänna villkor och bestämmelser för den af Kungl. Maj:t och Riksdagen beslutade egnahemslänerörelse den 17 juni 1904. Kommittén har häremot haft den uppfattningen, att sådana mera själfständiga jordbruk, hvilkas bildande afsetts med kommitténs förenämnda förslag, också äro att betrakta såsom egna hem samt att äfven lägenheter af en dylik beskaffenhet måste finnas och förefintliga möjligheter till deras bildande därför tillvaratagas. Tillfälle till åstadkommande af bostadslägenheter och mera ofullkomliga jordbrukslägenheter erbjuder sig i rikligaste mån på all afrösningsjorden, hvartill enligt kommitténs förslag skulle komma den femtedel af inägojorden, som skulle få afsöndras.

Från det sålunda ifrågasatta förbud att af hufvuddelen af ett hemmans inägojord bilda annat än verkliga jordbrukslägenheter har kommittén emellertid medgifvit undantag, när inägojorden i sin helhet erfordrades »för bildande af *egnahemssamhällen*, industriell anläggning eller annat dylikt ändamål». Uti undantaget för egnahemssamhällen ligger hufvudvikten på slutordet. Därmed syftas på större samhällen å landet, såsom stationssamhällen, sådana samhällen, som uppväxa kring industriella anläggningar, o. s. v. Däremot är det naturligtvis icke att anse såsom ett samhälle, om t. ex. ett skogshemmans inägojord uppdelas i några bostads-

lägenheter för skogsarbetare. För dylikt ändamål får ägaren hålla sig till den icke odlade eller ej odlingsbara jorden äfvensom till högst $\frac{1}{5}$ af den redan odlade jorden. Å andra sidan gör förslaget ej någon skillnad mellan de två olika slagen af egna hem i officiell bemärkelse, hvaraf ett egna-hemssamhälle kan bildas. Om de egna hemmen äro blotta bostadslägenheter eller därjämte ofullkomliga jordbrukslägenheter, betyder ej något för undantagets tillämplighet.

Kungl. Maj:t har nu i öfverensstämmelse med kommitténs hemställt framlagt förslag till en provisorisk inskränkning i rätten att erhålla ägostyckning, på det att all verkan af en blifvande lagstiftning i ämnet ej skall förfelas. I detta förslag har ansetts, att kommitténs förenämnda undantag bort upptagas att gälla äfven för öfvergångstiden. Här förefinnes dock en skillnad.

I det till högsta domstolen remitterade förslaget hade nämligen ordet »egna-hemssamhällen» utbytt mot orden »egna hem». Närmaste anledningen därtill lär vara ett yttrande i det från Konungens befallningshafvande i Jämtlands län inkomna uttalandet. Där anföres nämligen, att under den tid förbudet varade skulle »samma behof af dispens från det samma komma att förefinnas som det af kommittén i förslaget om lag till ägostyckning i Norrland förutsedda». I förslaget ansåg befallningshafvande därför borde inrymmas befogenhet för befallningshafvande att lämna tillstånd till ägostyckning, »där sådant erfordras för bildande af egna hem vare sig dessa anordnas såsom samhällen eller hvar för sig, industriell anläggning eller annat dylikt ändamål». Det är uppenbart, att den afvikelse från kommittéförslaget, som sålunda utan närmare motivering insmugit sig i befallningshafvandes yttrande, beror på ett förbiseende af de grundläggande utgångspunkterna för kommitténs hemställt i denna del. Detta må ju ock vara förlåtligt, då ämnet är inveckladt samt kommitténs motiver härutinnan måhända ej äro tillräckligt utredande. Konungens befallningshafvande i Västerbottens län, som äfven ansett, att det definitiva lagförslagets undantag borde upptagas i den provisoriska lagen, har däremot i detta afseende förordat kommitténs förslag oförändradt.

Nu har sedermera på grund af anmärkning i högsta domstolen uti den kungl. propositionen ordet »egna hem» ytterligare utbytt mot ordet »bostadslägenhet». Det andra officiella slaget af egna hem är således nu uteslutet. Närmast synes detta hafva vidgjorts för att i öfverensstämmelse med kommitténs förslag förhindra inägojordens sönderstyckande i ofullkomliga jordbrukslägenheter.

Man har härvid emellertid tydligen missuppfattat kommittén. Be-

höfves styckning i vanlig ordning för ett samhälles behof, bör det tillåtas, oafsedt om lägenheterna blifva egna hem af det ena eller andra slaget. I annat fall bör ej vare sig bostadslägenheter eller ofullkomliga jordbrukslägenheter få anläggas å inägojorden i vidare mån, än kommitténs definitiva förslag medgifver. Att här lösgifva rätten att stycka all inägojord för åstadkommande särskildt af bostadslägenheter lämnar likaväl utvägar öppna för lagens kringgående, helst skillnaden mellan bostadslägenhet och det andra slaget af eget hem i officiell bemärkelse kan vara mycket sväfvande.

Den ofvan omnämnda skillnaden mellan det kungl. förslag, som remitterats till högsta domstolen, och det, som framlagts för Riksdagen, synes äfven gifvit anledning till en annan förefintlig olikhet dem emellan. I det förra förslaget talas om att det bör tillses, att hvarje lott, som erhåller inägojord, varder »tjänlig till jordbruk», under det i propositionen användes uttryckssättet »*tjänlig för själfständigt jordbruk*». Propositionen afser nämligen, såsom ofvan framhållits, att från det medgifna undantaget alldeles utesluta sådana egna hem, som utgöra ett mellanting mellan bostadslägenheter i inskränkt bemärkelse och själfständiga jordbruk. Ändras nu det framlagda förslaget till öfverensstämmelse med kommitténs mening, så kan äfven denna skillnad lämpligen bortfalla. Den ifrågasatta bestämmelsen kunde ock lätt leda till misstolkning af hvad som här egentligen menas med »själfständigt» jordbruk. Något absolut besuttenhetsbegrepp har kommittén ej afsett att framkomma med. Mången gång kan ju hela inägojorden vara så obetydlig, att tvekan kunde uppstå, om den lämpade sig för »själfständigt» jordbruk. Och ännu oftare kan detta blifva händelsen med de olika delar, hvori ett hemman styckas för att fördelas mellan en jordbrukares barn, innan dessa kommit att göra nya odlingar. I förslaget till arrendelag talar visserligen äfven kommittén om »själfständigt» jordbruk, men, såsom af sammanhanget framgår, inbegripes därunder hvarje själfständig hemmansdel, hvarå en särskild åbo någon gång funnits, oafsedt inägornas storlek.

Öfvergångsbestämmelserna till det kungl. förslaget innehålla bland annat, att lagen äger tillämpning jämväl i afseende å ägostyckning, som före lagens ikraftträdande blifvit sökt, men ej fastställd; dock att, där ansökning om förordnande för landtmätare att verkställa ägostyckning inkommit till Konungens befallningshafvande före den 1 januari 1905, eller afhandling, på grund hvaraf ägostyckning sökes, är upprättad före nyssnämnda dag, denna lag i afseende å sådan ägostyckning ej skall tillämpas.

Sedan propositionen beslutats, hafva emellertid, enligt hvad vi in-

hämtat, till justitiedepartementet från Konungens befallningshafvande i de fem nordligaste länen inkommit infordrade uppgifter å antalet ansökningar om förordnande för landtmätare att verkställa ägostyckning, som till länsstyrelsen inkommit under enhvar af sistlidne december, januari och februari månader, äfvensom å antalet förrättningar, som i dessa ansökningar afsetts. Dessa uppgifter utvisa följande siffror:

L ä n	Månader	Antal ansökningar	Antal förrättningar
Gäflleborgs	dec. 1904	62	63
	jan. 1905	108	108
	febr. 1905	15	15
Västernorrlands.....	dec. 1904	9	17
	jan. 1905	38	70
	febr. 1905	41	69
Jämtlands	dec. 1904	17	20
	jan. 1905	27	29
	febr. 1905	46	157
Västerbottens	dec. 1904	70	91
	jan. 1905	47	76
	febr. 1905	38	51
Norrbottens	dec. 1904	7	48
	jan. 1905	13	15
	febr. 1905	13	31

Med hänsyn till grunderna för de ifrågasatta öfvergångsbestämmelserna synas dessa upplysningar böra föranleda till att tidpunkten 1 januari 1905 tillbakaflyttas till den 1 december 1904. Redan vid den tiden hade nämligen innehållet i norrlandskommitténs i november månad afgifna betänkande kommit till allmänhetens kännedom. De betänkligheter, som i afseende å öfvergångsbestämmelserna framförts med hänsyn till afhandlingar, böra dock måhända föranleda till att i den punkten bibehålla propositionens tidsbestämmelse.

En föga tilltalande punkt i propositionen är dess bestämmelse, att ifrågavarande provisoriska lag skall gälla ända till den 1 januari 1910. Det vore högst beklagligt, om afgörandet af kommitténs förslag ej skulle kunna tidigare förväntas. Man kunde därför ifrågasätta, huruvida ej för ifrågavarande lags tillämplighet borde nu bestämmas en tid af t. ex.

allenast tre år, hvilken tid sedan kunde förlängas, om frågan ej innan dess hann att slutbehandlas. Sannolikhet för att saken därigenom skulle påskyndas förefinnes måhända dock icke. Och då vid sådant förhållande ej något skulle vinnas genom en ändring af Kungl. Maj:ts förslag, får man kanske slå sig till ro med den förhoppningen, att alla vederbörande skola bemöda sig, att saken må komma till ett afgörande så fort som möjligt.

Det må till sist här allenast understrykas, att meningens naturligtvis icke är, att under den tid, ifrågavarande lag gäller, tillfälle må beredas ägarne af sågverksindustriens hemman att få göra ägostyckningar på lindrigare villkor, än kommitténs definitiva förslag uppställer. Inunder dessa villkor bör något medgifvande från befallningshafvandes sida ej få ifrågakomma.

Med hänsyn till det nu anförda hemställa vi, att Riksdagen måtte besluta, att förevarande *lag om inskränkning i rätten att erhålla ägostyckning* skall erhålla följande lydelse:

»I Gäfleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län må ej ägostyckning ske eller förordnande för landtmätare att verkställa ägostyckning meddelas, utan att Konungens befallningshafvande gifvit tillstånd till ägostyckningen.

Vill någon erhålla sådant tillstånd, ingifve till Konungens befallningshafvande uppgift om sättet för den tillämnade styckningens verkställande. Ej må tillstånd lämnas, med mindre hvarje lott, som komme att erhålla inägor, skulle med hänsyn såväl till dessa ägors omfattning som ock till den myckenhet husbehofsskog, odlings- och mulbetesmark, som blefve lotten tilldelad, varda *tjänlig för jordbruk*, eller ock ägostyckningen erfordras för bildande af *egnahemssamhällen* eller för industriell anläggning eller för annat dylikt ändamål.

Öfver Konungens befallningshafvandes beslut i ärende, hvarom nu är sagdt, må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

Denna lag träder genast i kraft och gäller till den 1 januari 1910. Den äger tillämpning jämväl i afseende å ägostyckning, som före lagens ikraftträdande blifvit sökt, men ännu icke fastställd; dock att, där ansökning om förordnande för landtmätare att verkställa ägostyckning inkommit till Konungens befallningshafvande före den *1 december 1904*, eller afhandling, på grund hvaraf ägostyckning sökes, är upprättad före den 1 januari 1905, denna lag i afseende å sådan ägostyckning ej skall tillämpas.»

Utskottets
yttrande.

Kommittén för utredande af frågan »huruledes den själfägande jordbrukande befolkningens ställning i Norrland och Dalarne må kunna vidmakthållas och stärkas och jordbrukets utveckling i nämnda landsdelar befrämjas» har i sitt afgifna betänkande bland annat föreslagit särskilda bestämmelser i afseende på ägostyckning i de fem norrländska länen. Af motiven till detta förslag framgår, att kommittén gjort den erfarenheten, att ägostyckning i nämnda län i stor utsträckning användts på ett sätt, som vore till men för jordbruket, i det att inägojord afstyckades, utan att därmed följde erforderlig husbehofsskog, betes- och odlingsmark, hvilket hade sin grund däri, att trävarubolagen på många platser vore villiga att afhända sig den för bolagen ofta mera besvärliga än inbringande inägojorden, men visade en afgjord och lätt förklarlig obenägenhet att låta skogsmark medfölja.

I betänkandet framhålles vidare, att, äfven om de af kommittén föreslagna nya bestämmelserna om ägostyckning skulle blifva godkända, en afsevärd tid likväl torde komma att förflyta, innan lag i ämnet kunde blifva utfärdad. Under tiden kunde ägostyckningarna på trävaruindustriens hemman utan tvifvel väntas komma att fortgå i en otillfredsställande riktning. Det vore äfven att befara, att benägenheten för ägostyckning under nämnda mellantid komme att betydligt ökas. Om nämligen sågverksbolagen och de enskilda skogsspekulanterna funne lagförslagets bestämmelser för sig obekväma, skulle de utan tvifvel skynda sig att ägostycka sina hemman och därigenom undandraga sig en eventuell ny lagstiftnings inskränkningar i ägostyckningsfriheten. Härigenom kunde det lätteligen komma att inträffa, att en antagen ny lag blefve så godt som värdelös, i det att det stora flertalet ägostyckningar, där det gällde att afskilja jordbruksägorna från trävaruindustriens skogshemman, redan innan lagen trädte i kraft blifvit undangjorda. Kommittén trodde sig därför böra föresla, att en provisorisk lag så skyndsamt som möjligt utfärdades, hvarigenom rätten till ägostyckning i Norrland i viss mån inskränktes, till dess ny lagstiftning om ägostyckning kunde blifva genomförd.

Kommitténs uppfattning om nödvändigheten att genom en provisorisk lag inskränka rätten till erhållande af ägostyckning i de fem norrländska länen har delats af Kungl. Maj:t, som i sådant hänseende förelagt Riksdagen till antagande här ofvan intagna lagförslag.

Utskottet har vid granskning af föreliggande fråga kommit till den uppfattning, att ett villkor för ett resultatrikt genomförande af den lagstiftning, hvilken af norrländskommittén föreslagits beträffande ägostyckning, är införande redan nu af en provisorisk lag, hvilken i möjligaste mån förhindrar, att de åtgärder i ägostyckningsafseende, som af en kom-

mande lag i ämnet kunna komma att förbjudas, dessförinnan vidtagas i en sådan omfattning, att uppnåendet af syftet med den nya lagstiftningen till stor del omintetgöres. Jämväl för denna blifvande lagstiftningen egen skull torde det icke vara utan all nytta att förvärfva erfarenhet om de verkningar, den provisoriska lagen medförer.

Enligt gällande lagstiftning kan ägostyckning erhållas i två väsentligen olika fall, nämligen dels utan att någon upplåtelse med äganderätt till annan person föreligger af någon del af det hemman, som skall stycas, dels då ägaren till annan person upplåtit viss till gränserna beständ ägovidd att såsom hemmansdel ägas. Förstnämnda fall regleras i 2 § ägostyckningslagen, det senare i 3 § samma lag. Norrlandskommittén har ansett, att det egentligen vore den i 2 § medgifna rätt att erhålla ägostyckning, som vore betänkelig att för närvarande bibehålla, om en blifvande lagstiftning angående inskränkning i nämnda rätt icke skall eluderas. Den har därför i afgifvet förslag till provisorisk lag i ämnet infört stadgande om att i de fem norrländska länen ägostyckning tills vidare ej må äga rum i annat fall än som omförmåles i 3 §. Denna senare form borde enligt kommittémajoritetens mening bibehållas, emedan den vore ett institut, som ofta kunde vara särskildt allnogen till afsevärd nytta såsom en snabb och billig form för delning af ett hemmans jord, samt dessutom icke i någon högre grad ägnade sig att användas i det syfte, man genom suspensionen velat förekomma. En af kommitténs ledamöter har dock varit skiljaktig och menat, att inskränningen borde, för att blifva fullt verksam, omfatta äfven sist omförmälda fall. Å andra sidan framhåller denne ledamot, att genom kommitténs förslag skulle förhindras, att ett stärbhus kunde genom ägostyckning i stället för hemmansklyfning dela ett hemman mellan de olika delägarne, hvilket vid tidigare ifrågasatt suspension af ägostyckningslagen inom Riksdagen framhållits såsom en väsentlig olägenhet.

Omförmälde kommittéledamot har därför hemställt, att den provisoriska inskränningen i ägostyckningslagens tillämpning skall gälla alla fall af ägostyckning med rätt för Konungens befallningshafvande att medgifva ägostyckning, så snart den kan antagas ej komma att kränka något verkligt jordbruksintresse. I denna hemställan har jämväl en annan kommittéledamot instämt.

Sistnämnda ståndpunkt har intagits af Kungl. Maj:t i förevarande proposition.

Den af Kungl. Maj:t sålunda föreslagna omfattning för den provisoriska lagstiftningen har utskottet med hänsyn till därför anförda skäl funnit vara den riktiga. Det torde icke vara lämpligt att under alla för-

hållanden suspendera rätten att erhålla ägostyckning enligt 2 §. Med den pröfning, Konungens befallningshafvande enligt förslaget har att utföra, synes utskottet ägostyckning enligt såväl 2 som 3 § böra få förekomma.

Gifvet är, att en provisorisk lagstiftning med det syfte som den här förevarande bör till sitt innehåll i möjligaste mån ansluta sig till den slutliga, hvarmed den kan antagas komma att ersättas. Det torde därför för bedömandet af den förstnämndas närmare bestämmelser icke vara utan nytta att här i korthet erinra om det föreslagna innehållet i den sistnämnda. För att förhindra, att det norrländska jordbruket vid ägostyckningar beröfvas det stöd i husbehofsskog, odlingsmark och mulbete, utan hvilket norrlandskommittén ansett det svårigen kunna existera, har kommittén, såsom ofvan nämnts, föreslagit särskild lag innefattande vissa bestämmelser om ägostyckning i de norrländska länen. Vid ägostyckning därstädes må, enligt detta förslag, ett hemmans inägojord ej läggas till olika lotter på sådant sätt, att hemmanets jordbruk därigenom lider väsentlig skada. Med inägojord förstås tomt, åker och äng, till hvilken sistnämnda dock ej räknas slättermyr eller kärräng, som i anseende till läge eller beskaffenhet är af mindre värde. Hvarje hemmanslott, som vid styckning kommer att erhålla inägojord, skall därutöfver tilläggas husbehofsskog, odlingsmark och mulbete på närmare angifvet sätt. Erfordras för bildande af egnahemssamhällen, industriell anläggning eller annat dylikt ändamål, att hemnan styckas i annan ordning än förslaget bestämmer, må Konungens befallningshafvande därtill lämna tillstånd. Sistnämnda undantag motiverar kommittén på följande sätt: »Om ägostyckning i norra Sverige hittills oftast afsett att skilja ett hemmans jordbruk från dess skogsmark, och man därför såsom hufvudregel måste uppställa, att hemman, därå finnes inägojord, icke må styckas enligt andra grundsatser än förslaget innehåller, kan det likväl tänkas, att här och hvar sådana förhållanden föreligga, att det vore äfven från allmänna synpunkter önskligt, att dylika hemman kunde styckas med den nuvarande lagens frihet. Så är händelsen på platser, där det är af vikt att kunna tillskapa en mängd smärre jordpossitioner med den större orubblighet, som tillkommer ägostyckningsförfarandet jämfördt med jordafsöndringen, såsom t. ex. i fråga om egnahemssamhällen, eller där det, såsom vid industriella anläggningar och dylikt, är af särskild betydelse, att något visst område, som icke är afsedt att användas för jordbruk, skiljes från angränsande jord med nämnda högre grad af orubblighet. Då dylika ägostyckningar icke böra förhindras, men ett allmänt stadgande om fullständigt fri ägostyckningsrätt i sådana fall lätteligen skulle kunna missbrukas, har kommittén föreslagit, att ägostyckning i annan ordning

än lagen föreskrifver skall göras beroende af tillstånd från Konungens befallningshafvandes sida.»

Med hänsyn till kommitténs ståndpunkt i allmänhet och det mål, densamma här närmast haft för ögonen, är det uppenbart, att någon väsentlig utvidgning eller förändring af sistnämnda undantag icke bör ske i den provisoriska lagstiftning, hvarom här är fråga. Så har emellertid blifvit fallet i propositionen. Det tillstånd till verkställande af ägostyckning, Konungens befallningshafvande enligt densamma har att gifva, får icke lämnas med mindre hvarje lott, som komme att erhålla inägor, blir på särskildt sätt försedd med nödiga adpentinenser. Undantag härifrån bilda emellertid de fall, då ägostyckning erfordras för bildande af bostadslägenhet, industriell anläggning eller annat dylikt ändamål. Dessa undantag äro hämtade från ofvan omnämnda stadgande i kommitténs förslag till definitiv ägostyckningslag och äro att förorda i den del, de med detsamma öfverensstämma. I ett fall är så icke förhållandet. Ordet »bostadslägenhet» har ersatt ordet »egnahemssamhällen». Hvad denna förändring innebär visas tydligt i herr Lindhagens och hans medmotionärers ofvan intagna framställning. Med hänsyn till de skäl, som däremot i denna anföras, finner utskottet propositionens bestämmelse i denna del ej kunna antagas. Utskottet får alltså tillstyrka, att den förändring måtte vidtagas i propositionen, att ordet »bostadslägenhet» utbytes mot ordet »egnahemssamhällen». Därigenom få ock orden »annat dylikt ändamål» den med dem afsedda innebörden.

I sammanhang härmed torde en annan af herr Lindhagen och hans medmotionärer föreslagen förändring böra ske i propositionen. Det bestämmes där, att tillstånd till ägostyckning ej må lämnas, med mindre hvarje lott, som komme att erhålla inägor, skulle med hänsyn såväl till dessa ägors omfattning som ock till den myckenhet husbehovsskog, odlings- och mulbetesmark, som blefve lotten tilldelad, varda tjänlig för *själfständigt* jordbruk. Då Kungl. Maj:t från det från denna regel medgifna undantaget, såsom bemälda motionärer påpekat, velat utesluta sådana egna hem, som utgöra ett mellanting mellan bostadslägenheter i inskränkt mening och själfständiga jordbruk, och blott däri upptagit bostadslägenheter, har Kungl. Maj:t ock funnit följdriktigt att här bestämma, att den styckade lotten med hänsyn till inägornas omfattning som ock till myckenheten af densamma tillagda adpentinenser skall vara tjänlig till *själfständigt* jordbruk. Med öfvergifvande af Kungl. Maj:ts ståndpunkt i ofvanberörda fall finner utskottet skäligen att lämna densamma äfven i detta samt i stället upptaga det af herr Lindhagen m. fl. framställda för-

slag om uteslutande af ordet »själfständigt», till stöd hvarför utskottet åberopar de af desse motionärer anförda grunder.

Från kommitténs förslag till lag om ägostyckning för de norrländska länen har herr Lindman hämtat det ytterligare undantag, han i sitt förslag velat foga till propositionen med orden »dock att oberoende af sådant villkor må afstyckas slättermyr eller kärräng, som i anseende till läge eller beskaffenhet är af mindre värde». Detta undantag har föranledts af den allmänt gängse åsikten, att den norrländske jordbrukaren, följande ett från det primitiva jordbrukets tider härstammande förfaringssätt, ofta nedlägger mycket arbete på att tillgodogöra sig foderafkastningen på myrtrakter, hvilka äro så aflägsset belägna eller så litet gifvande, att det skördade fodrets värde icke närmelsevis motsvarar skördekostnaden. Dyliga myrar äro för jordbruket af minst sagdt tvifvelaktigt värde och böra, änskönt de af befolkningen allmänt benämnas ängar, i ägostyckningsafseende lämnas fullständigt utom räkningen. Det synes utskottet, som om berörda i öfverensstämmelse med det slutliga kommittéförslaget stående undantag lämpligen kunde inflyta i här förevarande provisoriska lag, därvid utskottet dock ansett undantagsbestämmelsen böra erhålla en annan formulering än herr Lindman föreslagit.

Om sålunda, såsom ofvan framhållits, här ifrågavarande provisoriska lagstiftning bör såvidt möjligt anpassa sig efter den definitiva, hvilken sättes i fråga att därupå följa, och så äfven torde vara fallet med propositionen, sedan densamma undergått de af utskottet här ofvan föreslagna förändringar och tillägg, må dock erinras därom, att denna provisoriska lagstiftning icke lämpligen bör upptaga mer af hvad som skall slutligen följa än det som oundgängligen för dess ändamål erfordras. Redan dess egenskap af *provisorisk* lagstiftning bjuder detta. När sålunda herr Lindman i sin motion yrkar, att närmare föreskrifter om den Konungens befallningshafvande tillkommande pröfningsrätt skola meddelas af Konungen, synes detta vara att gå utöfver syftmålet med en blott provisorisk lagstiftning, hvarför utskottet finner sig förhindradt att tillstyrka herr Lindmans ifrågavarande förslag.

Hvad slutligen angår bestämmelserna om den provisoriska lagstiftningens trädande i kraft och giltighetstid har utskottet icke kunnat biträda annat af hvad därutinnan föreslagits, än att den genast efter sitt utfärdande må träda i kraft och gälla till den 1 januari 1910. Beträffande åter de olika förslag angående dess retroaktiva verkan, hvilka i förevarande proposition och motioner framkommit, har utskottet icke kunnat tillstyrka något af desamma. Äfven om en blifvande lagstiftning angående rätten att erhålla ägostyckning i de norrländska länen skulle i

sina verkningar i någon mån inskränkas, därest de nu föreslagna provisoriska bestämmelserna icke finge tillämpas å ägostyckningar, som före den nya lagens trädande i kraft blifvit med stöd af gällande rätt sökta, synes det dock utskottet, att en dylik tillämpning är af den för den allmänna rättssäkerheten betänkliga beskaffenhet, att dess medgifvande icke bör få förekomma, allra minst i fråga om en provisorisk lag. Redan skapandet af en dylik är en extraordinär åtgärd, som endast af nödtvång kan försvaras; en provisorisk lags retroaktiva verkan låte svårligen förena sig med ett ordnadt samhällsskick. Äfven om man måste beklaga, att vissa ansökningar om ägostyckning, som skett sedan Norrlandskommitténs betänkande blifvit offentliggjordt eller Kungl. Majts förslag till ifrågavarande provisoriska lag framlagts, tillkommit för att undgå en tillämpning af de inskränkande lagbestämmelser, som däraf möjligen kunde blifva följden, så bör man dock icke förbise, att hvarken en kunglig proposition eller ett kommittéförslag äger kraft framför gällande lag. Den, som i sitt handlande låter sig bestämmas af den senare, kan följaktligen ej stämplas såsom den där handlade i ond tro. Frånsedt detta kan emellertid mot de framställda förslagen anmärkas, att de träffa äfven dem, som utan någon som helst tanke på att vinna försprång framför den ifrågasatta nya lagstiftningen satt i gång en ägostyckningsförrättning. Vid ägostyckningar jämlikt § 2 skulle visserligen den nya lagstiftningens tillämpning oftast resultera blott i en förlust af de redan ådragna kostnaderna för förrättningen. Men äfventyrligare blefve följden vid ägostyckning jämlikt 3 §. Äfven om tiden för lagens återverkande kraft i detta fall sattes så sent, som herr Lindman föreslagit, eller till den 15 mars 1905, kan det inträffa, att, sedan enskilde efter nämnda dag i bästa syfte träffat aftal om upplåtelse af viss till gränserna bestämd hemmansdel, som genom ägostyckning skall å marken utläggas, men den upplåtna hemmansdelen till sin sammansättning af olika ägoslag icke öfverensstämmer med bestämmelserna i den nya lagen, tillstånd till ägostyckningens verkställande förvägras. Därigenom blir den nye ägaren ur stånd att få lagfart, och svårlösta rättstvister jämte betydande förluster lära icke i dylika fall uteblifva.

Med stöd af hvad sålunda anförts hemställer utskottet,

att Riksdagen, med förklarande, att förevarande proposition icke kunnat oförändrad bifallas, ville med anledning af propositionen och här förevarande motioner för sin del antaga följande

L a g
om inskränkning i rätten att erhålla ägo-
styckning.

Härigenom förordnas som följer:

I Gäfleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län må ej ägostyckning ske eller förordnande för landtmätare att verkställa ägostyckning meddelas, utan att Konungens befallningshafvande gifvit tillstånd till ägostyckningen.

Vill någon erhålla sådant tillstånd, ingifve till Konungens befallningshafvande uppgift om sättet för den tillämnade styckningens verkställande. Ej må tillstånd lämnas, med mindre hvarje lott, som komme att erhålla inägor, skulle med hänsyn såväl till dessa ägors omfattning som ock till den myckenhet husbehovsskog, odlings- och mulbetesmark, som blefve lotten tilldelad, varda *tjänlig för jordbruk*, eller ock ägostyckningen erfordras för bildande af *egnahemssamhällen* eller för industriell anläggning eller för annat dylikt ändamål. *Till inägor, hvarom ofvan sägs, må ej räknas slättermyr eller kärräng, som i anseende till läge eller beskaffenhet är af mindre värde.*

Öfver Konungens befallningshafvandes beslut i ärende, hvarom nu är sagdt, må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

Denna lag träder genast i kraft och gäller till den 1 januari 1910. *Den äger icke tillämpning i afseende å ägostyckning, som före dess trädande i kraft blifvit sökt.*

Stockholm den 28 april 1905.

På lagutskottets vägnar:

ERNST TRYGGER.

Reservationer:

af herr *Trygger*, med hvilken herrar *G. Andersson*, *Hedenstierna*, *Ridderbjelke*, *Lilliesköld* och *Uppström* instämt; herr *Trygger* har ansett, att andra punkten af andra stycket i förevarande lag bort erhålla den af Kungl. Maj:t föreslagna formulering;

af herr grefve *Lewenhaupt*, som anført:

»Då jag anser att ifrågavarande upphäfvande af nu gällande lag under några år är hvarken nödigt eller nyttigt, så kan jag icke biträda utskottets häri fattade beslut.

Jag anser för vårt land synnerligen viktigt, att de bestående lagarna få, utan inskränkning af temporära upphäfvanden, äga helgd och tillämpning — ty detta skapar förtroende för lagstiftarne, aktning för landets lagar; äfven öfverensstämmer det med hela andan och tillämpningen af vårt konstitutionella styrelsesätt.

Däremot är det mera vanligt i länder med autokratiskt styrelsesätt att gällande lag för längre eller kortare tid suspenderas; att ett dylikt tillvägagående skall hos den handlande och vandlande befolkningen väcka oro och missnöje torde för en och hvar vara tydligt.

För öfrigt anser jag, att det föreslagna stadgandet kan kringgås och torde därför vara föga värddt, emedan tillämpningen svårligen kan öfvervakas. Den jordbrukande befolkningen i Norrland blir enligt mitt förmenande icke med det här föreslagna stadgandet hjälpt, vare sig till ekonomiskt välstånd eller till stadigvarande besittning af sin fäderneärfda jord eller skyddad för de faror, som kapitalets makt och lockelse till vinster vid egendomshandel utsätter denna befolkning för.

Andra och mera praktiska åtgärder äro af nöden för att utveckla jordbruket i Norrland, ett alltför vidlyftigt kapitel att ingå på i en reservation. Visst är, att den industriella utvecklingen i de norrländska bygderna bryter sin väg fram med förut icke anad kraft och kan icke hindras med ett svagt lagförslag som det ifrågavarande.»

af herr *Zetterstrand*, som beträffande öfvergångsstadgandet anført:

»Beträffande lagens tillämplighet bör enligt min mening en beständ

skillnad göras mellan å ena sidan de ägostyckningar, hvilka grunda sig på afhandlingar, och å andra sidan de, som icke hafva dylikt underlag.

Hvad angår de förstnämnda, hvilka regleras genom 3 § ägostyckningslagen, finner jag det allmänna rättsmedvetandet kräfva, att desamma, då de tillkommit under skydd af gällande svensk lag, böra äga bestånd, samt att således den nu föreslagna provisoriska lagstiftningen ej med afseende å dem bör tillerkännas någon retroaktiv verkan.

Hvad däremot vidkommer sådana ägostyckningar, hvilka icke grunda sig å någon till annan person skedd upplåtelse, utan allenast på ensidiga åtgärder, och hvilka afses i 2 § ägostyckningslagen, torde man, därest desamma vid lagens ikraftträdande äro på vederbörande myndighets pröfning beroende, ej behöfva draga i betänkande att å dem tillämpa den provisoriska lagens bestämmelser i den mån sådant af det allmännas intresse finnes påkalladt.

Med stöd häraf samt af de i herr Lindhagens med fleres motion förekommande upplysningar rörande antalet af de på senare tiden ingifna ansökningar om ägostyckningar har jag ansett utskottet böra hemställa, att lagens sista punkt skulle erhålla följande lydelse:

»Denna lag träder genast i kraft och gäller till den 1 januari 1910. Den äger tillämpning jämväl i afseende å sådan i 2 § lagen om hemmansklyfning, ägostyckning och jordafsöndring den 27 juni 1896 afsedd ägostyckning, som före lagens ikraftträdande blifvit sökt, men ännu ej fastställd; dock att, där ansökning om förordnande för landtmätare att verkställa sådan ägostyckning inkommit till Konungens befallningshafvande före den 1 december 1904, denna lag i afseende å dylik ägostyckning ej skall tillämpas.»

af herrar *F. Andersson, A. Olsson, Lindhagen, Wiklund, Redelius, Jansson och Nordin*, som beträffande öfvergångsstadgandet yttrat:

»Den ifrågavarande provisoriska lagen har till uteslutande ändamål att åstadkomma, att de tillämnade nya bestämmelserna om ägostyckning af *inägjord* må få någon tillämplighet. En sträfvan att genom lagens affattning få den att så mycket som möjligt fylla denna sin uppgift bör därför icke, såsom utskottet förmenar, möta särskilda hinder just i lagens provisoriska beskaffenhet.

I afseende å hvad man nu kallar lagens retroaktiva verkan måste emellertid strängt skiljas mellan det fall, att ägostyckning önskas å en fastighet, som endast har en ägare (§ 2 i ägostyckningslagen), och det fall,

att aftal om öfverlåtelse af en del af fastigheten blifvit träffadt (§ 3 i samma lag).

I förra händelsen har ingen ledamot af högsta domstolen haft någon erinran mot förslaget bestämmelse, att ägostyckning, som sökts efter den 1 januari 1905, skall falla under den provisoriska lagen. Någon verklig rättighet står här ej på spel. Genom den enkla åtgärden att blott gifva in en ansökan, bör man ej få bereda sig tillfälle att undgå den tillämnade nya ordningen. Det bör ock här ihågkommas, att hvarje ansökan om sådan ägostyckning, som ej strider mot lagens ändamål, blir bifallen. Ansökningar för annat ändamål kunna antagas ske i mindre lojalt syfte. Och i hvarje händelse skulle, därest någon af okunnighet om kommitténs förslag lätit en sådan ansökan komma till något utförande, detta föranleda endast en obetydlig kostnad. Vanligen utföras dylika förrättningar efter kartor i landtmätarens bostad. Man plägar ej heller rygga tillbaka för att i andra fall, där det gäller att vinna effektivitet åt en statens åtgärd, tillskynda enskilde långt större ekonomiska uppoffringar såsom t. ex. genom påbud att en tullsats skall genast och utan undantag träda i kraft, oafsedt att enskilde, som före beslutet inköpt tullpliktigt gods, ej hunnit införa det i landet. I denna del tillstyrka vi därför obetingadt Kungl. Maj:ts förslag, hvilket dock torde af skäl herr Lindhagen och medmotionärer anfört böra i öfverensstämmelse med grunderna för detta förslag föranleda till att tiden flyttas från den 1 januari 1905 till den 1 december 1904.

Har däremot ett aftal om öfverlåtelse kommit till stånd före lagens trädande i kraft, kan det möta större betänkligheter att förhindra den upplåtna jordens utbrytning genom ägostyckning enligt nu gällande bestämmelser. Kungl. Maj:t afskiljer därför från den nya lagens tillämpning alla aftal ingångna före den 1 januari 1905, äfven om ansökning om ägostyckning inkommit efter nämnda tid. Högsta domstolens ledamöter yttrade härom, att i detta fall lagen kunde på sin höjd göras tillämplig, om aftalet vore tillkommet efter en viss dag, infallande någon kort tid efter förslaget framläggande för Riksdagen. Denna anvisning ligger till grund för herr Lindmans förslag att bestämma tiden till den 15 mars 1905. De två ledamöter af högsta domstolen, som öfvervoro ärendets behandling i statsrådet, hemställde däremot, att lagen ej måtte tillämpas på afhandlingar om ägostyckning, hvilka upprättats innan lagen träder i kraft.

Att ej någon af dessa från ledamöter i högsta domstolen gjorda erinringar fullt iakttagits i det för Riksdagen framlagda förslaget motiveras i propositionen därmed, att det vore ganska sannolikt, att äfven en kort tidrymd efter lagens framläggande för Riksdagen skulle vara till-

räcklig för dem, som ville undgå lagens verkningar, att uppgöra försäljningsaftal, som sedermera kunde återopas såsom grund för ägostyckning.

Denna farhåga har äfven i viss mån fått en betänklig bekräftelse. Vi hafva nämligen erfarit, att Kramfors sågverksaktiebolag, som äger synnerligen många hemmansdelar, nyligen enligt två särskilda afhandlingar (se bil A och B) försålt inägojordarne till sina hemmansdelar i Ramsele och Resele tingslag inom Ängermanland till sin disponent, hvilken ock fått lagfart å fången. På enahanda sätt lärer bolaget förfogat öfver inägorna till sina hemman i Jämtland och Västerbotten. Visserligen lära dessa inägotter blifvit ägostyckade redan under det norrlandskommitténs arbete pågick, hvadan försäljningen enligt uppgift nu kommit till stånd närmast i syfte att söka undgå tillämpningen jämväl af norrlandskommitténs öfriga lagstiftning rörande bolagsjord och särskildt häfdelagen. Men hinder möter ju ej att uppgöra dylika skenförsäljningar äfven innan ägostyckning ägt rum. I detta sammanhang må ock omnämnas, att ifrågavarande försålda fastigheter lära så godt som uteslutande utgöras endast af hemmanens inägor och den närmast därtill belägna till betesmark inhägnade skogen. De äro ock så godt som alla redan särskildt taxerade. Inom Junsele socken t. ex. är sammanlagda taxeringsvärdet å hvad som nu sålts 6,500 kronor, under det bolagets behållna lotter af samma hemman äro taxerade till 259,400 kronor.

Det må nu också erinras, att jämväl där fråga är om afhandlingar, så får ägostyckning af inägojord alltid ske, så snart det öfverlåtna området är af den beskaffenhet, att ägostyckningen enligt lagen är tillåten. Har öfverlåtelse skett endast för att söka förekomma statsmaktens tillämnade omsorger om befolkningen och det allmänna bästa, så finnes ju åter ingen anledning att gifva någon uppmuntran till en dylik åtgärd. Visserligen kan ändock tänkas, att i något fall en person i god tro och utan kännedom om norrlandskommitténs eller Kungl. Maj:ts förslag köper ett område inägojord, som ej får ägostyckas enligt den nya lagen. Men i denna händelse står dock ägaren alltid öppet att få sitt förvärf lagfaret såsom jordafsöndring, äfven om denna utväg, såsom det visat sig, är mindre begärlig. Han går således icke, såsom mången föreställer sig, förlustig möjligheten att på ett betryggande sätt blifva ägare till den förvärfvade fastigheten utan endast af rätten att få den utbruten genom ägostyckning.

Ehuru vi eljest kunnat ansluta oss till herr Lindmans förslag, anse vi oss dock vid öfvervägande af förenämnda förhållanden och med hänsyn jämväl till det slut, hvartill utskottet i afseende å öfvergångsbestämmelserna kommit, böra tillstyrka godkännande af Kungl. Maj:ts förslag jämväl i denna del.

Vi hemställa alltså, att Kungl. Maj:ts förslag i afseende å öfvergångsbestämmelsen måtte godkännas med förutnämnda af förslaget egna grunder betingade modifikation samt följaktligen erhålla följande lydelse:

»Denna lag träder genast i kraft och gäller till den 1 januari 1910. Den äger tillämpning jämväl i afseende å ägostyckning, som före lagens ikraftträdande blifvit sökt, men ännu icke fastställd; dock att, där ansökning om förordnande för landtmätare att verkställa ägostyckning inkommit till Konungens befallningshafvande före den 1 december 1904, eller afhandling, på grund hvaraf ägostyckning sökes, är upprättad före den 1 januari 1905, denna lag i afseende å sådan ägostyckning ej skall tillämpas.» »

Herrar *Sandqvist*, *Dieden* och *Segerdahl* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.

Bil. A

(till herr F. Anderssons m. fl:s reservation).

Köpebref.

Till herr disponenten Carl Kjellberg i Backe försäljer Kramfors aktiebolag, emot nedanstående betalda köpeskillingar, följande genom fastställda ägostyckningar från aktiebolagets hemman utbrutna fastigheter inom Ramsele tingslag, nämligen:

i Helgums socken:

$3\frac{3}{32}$ seland n:o 2 Gagnet litt. Haa, areal 58 har 74 ar 47 kvm. kr. 2,500: —

i Edsele socken:

$1\frac{12}{25}$ seland n:o 1 Gideåberg litt. Eb, areal 26 har 10 ar 37 kvm. kr. 1,000: —
 $3\frac{7}{40}$ » n:o 2 Utanede litt. Ba, areal 47 har 44 ar 50 kvm. » 2,500: —
 $1\frac{3}{32}$ » n:o 1 Nordanåker litt. Db, areal 14 har 55 ar 82 kvm. » 100: —

i Ramsele socken:

$\frac{2}{3}$ seland n:o 1 Norra Lillterssjön litt. Fb, areal 6 har 63 ar 15 kvm.... kr. 200: —
 $\frac{1}{2}$ » » Norrånäs litt. Cbb, areal 9 har 19 ar 90 kvm. » 300: —
 $\frac{2}{3}$ » » » litt. Cab, areal 8 har 56 ar 47 kvm. » 200: —
 $1\frac{1}{54}$ » » Meåfors litt. AIIb, areal 10 har 96 ar 94 kvm. » 1,000: —
 $\frac{1}{6}$ » » » litt. AIIc, areal 8 har 19 ar 9 kvm. » 500: —
 $\frac{2}{3}$ » n:o 2 Nässjö litt. Dab, areal 11 har 54 ar » 300: —
 $1\frac{11}{24}$ » n:o 1 Krånge litt. Baa, areal 7 har 16 ar 60 kvm. » 800: —
 $\frac{5}{12}$ » » » litt. Bba, areal 6 har 45 ar 40 kvm. » 700: —
 — — — — (o. s. v. sammanlagdt 84 fastigheter) — — — — —

Summa kr. 36,500: —

Fastigheterna upplåtas med därå befintliga åbyggnader och med den rätt aktiebolaget desamma förvärfvat samt sådana de nu befinnas i enlighet med ägostyckningshandlingarna att tillträdas genast.

Af detta köpebref äro lika exemplar åt säljaren och köparen upprättade.
 Göteborg den 27 augusti 1904.

Kramfors aktiebolag:

A. E. Seaton. A. Andréén. Linus Andréén. Carl Kjellberg.

Bevittnas af C. G. Ågren. K. A. Grönvald.

Herr Carl Kjellbergs namnteckning bevittna: Rob. Bagge. Theodor Wagenius.

I transnumerade delar lika lydande med ett den 3 oktober 1904 för vinnande af lagfart till Ramsele tingslags häradsrätt ingifvet köpebref, betygat
 Sollefteå den 29 april 1905.

Ex officio:
 Teodor Ringenson.

Bil. B

(till herr F. Anderssons m. fl:s reservation).

Köpebref.

Till herr disponenten Carl Kjellberg i Backe försäljer Kramfors aktiebolag emot nedanstående betalda köpeskillingar följande genom fastställda ägostyckningar från aktiebolagets hemman utbrutna fastigheter inom Resele tingslag, nämligen:

i Ådals Lidens socken:

$\frac{13}{64}$	seland n:o 1	Näsåker litt. A b,	areal 5 har 63 ar 21 kvm.....	kr.	200: —
$\frac{3}{32}$	»	»	litt. A c, areal 1 har 20 ar 94 kvm.....	»	100: —

i Junsele socken:

$\frac{15}{16}$	seland n:o 1	Betarsjönäs litt. A a,	areal 25 har 38 ar 85 kvm.	kr.	500: —
$\frac{15}{32}$	»	»	Långvattnet, areal 24 har 6 ar 50 kvm.	»	200: —
$\frac{3}{8}$	»	»	litt. A g, areal 11 har 93 ar 55 kvm.....	»	200: —
$\frac{13}{32}$	»	»	litt. A b, areal 10 har 99 ar 89 kvm.....	»	200: —
$\frac{29}{96}$	»	»	litt. A c, areal 7 har 39 ar 14 kvm.	»	200: —
$\frac{1}{2}$	»	Nybäcken litt. S b,	areal 28 har 52 ar.....	»	500: —
— — — — (o. s. v. sammanlagdt 22 fastigheter) — — — —					

Summa kr. 6,900: —

Fastigheterna upplätas med därå befintliga åbyggnader och med den rätt aktiebolaget desamma förvärfvat samt sådana de nu befinnas i enlighet med ägostyckningshandlingarna att tillträdas genast. Af detta köpebref äro lika exemplar åt säljare och köpare upprättade.

Göteborg den 27 augusti 1904.

Kramfors aktiebolag:

E. A. Seaton. A. Andréen. Linus Andréen. Carl Kjellberg.

Bevittnas af: C. G. Agren. K. A. Grönvald.

Herr Carl Kjellbergs namnteckning bevittna: Rob. Bagge. Theodor Wagenius.

I transnumerade delar lika lydande med ett den 6 september 1904 för vinnande af lagfart till Resele tingslags häradsrätt ingifvet köpebref, betygar

Sollefteå den 29 april 1905.

Ex officio:
Teodor Ringenson.